

12 maart 2021, pastoraal Congres

WAT IS ER NODIG OM DE HEILIGE GEEST RUIMTE TE GEVEN,
zodat we met de kracht van de Heilige Geest missionair worden?
Hoe gaat de turbo aan?

Kees Slijkerman

Father James Mallon reikte ons drie sleutels aan in zijn [webinar van juni 2020](#) om missionair te worden: de Heilige Geest, het beste leiderschap vanuit een team en in alles prioriteit geven aan evangelisatie.

Wat lezen we in Handelingen 1 over deze drie sleutels? Wat moest er gebeuren, voordat de leerlingen in Handelingen 2 konden worden gedoopt met de Heilige Geest?

Wat gebeurde aan de vooravond van Pinksteren, wat zien we allemaal gebeuren in Handelingen 1? Daarover gaat deze lezing.

Vooraf een test van jullie parate kennis. Geef spontaan je antwoord, zonder in de Bijbel te spieken:

1^e poll

Waar verbleven de leerlingen van Jezus tussen Hemelvaart en Pinksteren?

In de Bovenzaal

of

In de tempel en in de bovenzaal

Antwoord: Handelingen 1,13: *Toen ze in de stad waren aangekomen, gingen ze naar het bovenvertrek waar ze verblijf hielden.*

Lucas 24,53: *Terwijl Hij hen zegende, ging Hij van hen heen en werd opgenomen in de*

hemel. Ze brachten Hem hulde en keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem,⁵³ waar ze voortdurend in de tempel waren en God loofden.

Vanuit het evangelie van Johannes, dat we elk jaar op zondag in de liturgie horen, is de indruk ontstaan dat de leerlingen niet alleen op de eerste paasdag bang waren en een week later opnieuw de deuren dicht hielden, maar dat ze bang zijn gebleven tot aan Pinksteren.

Het laatste hoofdstuk van Lucas en meerdere plaatsen in het boek Handelingen laten zien dat ze gewoon, zoals altijd, naar de tempel gingen.

2^e poll

Wat zei Jezus, kort voordat Hij naar de hemel ging, dat ze moesten doen?

Bidden

Wachten

Wachten en bidden

Antwoord: *'Ga niet weg uit Jeruzalem, maar blijf daar wachten tot de belofte van de Vader, waarover jullie van mij hebben gehoord, in vervulling zal gaan.'* Handelingen 1,4

DEEL 1

Voortdurend bidden, deden ze al.

Dat had Jezus hen al veel eerder geleerd, in Lucas 18 bijvoorbeeld.

En ook de verschijningen van Jezus in de veertig dagen waar de eerste verzen van Handelingen 1 over gaan, waren natuurlijk gebed, ontmoetingen met de HEER.

Lucas schrijft ook: *Jezus ging naar de hemel en ze brachten Hem hulde, dus nadat Hij in de hemel plaatsnam brachten ze Hem hulde.*

De hemel is niet ver weg, Jezus is niet ver weg,

Hij is de rechterhand van de Vader, 'de reddende hand van de Vader', zoals in het Eucharistisch gebed wordt gebeden.

Wat lezen we allemaal in dit eerste hoofdstuk van het boek Handelingen?

Het eerste wat mij opvalt als ik het opnieuw lees, dat is welke basiskennis er al aanwezig was bij de leerlingen van Jezus: grondige kennis van de Heilige Schrift, waar Jezus een diepere uitleg over gaf. Waar die grondige

Bijbelkennis helemaal ontbreekt, ontbreekt de nodige basis voor het missionair worden van een parochiegemeenschap.

De leerlingen hadden van jongs af aan geleerd wat God zegt in de Thora, door de boeken van de profeten en door de Geschriften (wat wij samen het 'Oude Testament' noemen). Daar leefden ze uit. Dat blijkt op veel plaatsen in het boek Handelingen, ook al in hoofdstuk 1.

De naam 'oude testament' zet ons op het verkeerde been, alsof het oud en niet meer zo ter zake is. Maar het Tweede Vaticaans Concilie probeert ons al een halve eeuw van die dwaling te genezen. Met een citaat van de heilige Hieronymus zegt het concilie: *Wie de Schrift niet kent, kent Christus niet*. En daarmee bedoelde Hieronymus: de Thora, de Profeet en de Geschriften. Dus als jij het Oude Testament niet kent, dan ken je Christus niet echt en heb je nog een prachtige ontdekkingstocht voor de boeg.

(Bijbellesgroepen, *lectio divina*-groepen, zijn een belangrijke investering in het missionair maken van parochies. [Paus Benedictus schreef](#) dat hij een grote opbloei van de Kerk verwacht als de *lectio divina* veel meer in praktijk werd gebracht door gelovigen.)

De basis was gelegd bij die eerste leerlingen, maar bij alle Bijbelkennis die de leerlingen van jongs af aan hadden meegekregen - en drie jaar priesteropleiding door Jezus zelf - is er kennelijk nog een ding nodig: dat de leerlingen worden gedoopt met de Heilige Geest (Handelingen 1,5).

1^e sleutel

Die doop met de Heilige Geest, die kracht van de Heilige Geest is ook de eerste sleutel die James Mallon aanreikt om bij alles wat we al goed doen en in standhouden, ook missionair te worden en andere mensen te brengen tot die ontmoeting met Jezus en tot het gaan doen wat Jezus ons leert.

Wachten en controle uit handen geven

Hoe ontvang je die doop in de Heilige Geest, hoe gaat dat bij de eerste leerlingen?

Wat ze moeten doen is: *wachten en de controle uit handen geven*.

Bidden deden ze al, ze leefden al in verbondenheid met de Heer. En ze waren ook

gespitst op een bepaalde planning. Zo wilden ze weten wanneer de profetieën in vervulling zouden gaan over het herstel van het Koninkrijk voor Israël. Ze wisten nu wie de Koning van Israël was, de Koning van de Joden, en ze vroegen aan die Koning wanneer Hij het Koninkrijk voor Israël zou herstellen (vers 6).

Maar de planning, de neiging om controle te hebben over wat er gaat gebeuren, die moesten ze loslaten. Kort gezegd: *Laat dat maar aan de Vader over*, kregen ze te horen (vers 7). Ze kregen een globale planning van een ongeveer paar dagen vooruit: over enkele dagen zullen jullie gedoopt worden met de Heilige Geest (vers 5).

Ook daar zit een aanwijzing in om binnen parochieverband missionaire te worden. Minder alles volplannen, meer onder de mensen komen en open zijn voor verrassende ontmoetingen, waarin je hoort wat er in mensen leeft en van Jezus kunt getuigen.

Wachten, controle uit handen geven, je overgeven aan Jezus als HEER, de Heilige Geest over je laten komen, en gaan spreken wat de Heilige Geest je ingeeft (Handelingen 2,4), spreken over de grote daden van God (Handelingen 2,11), ook in tongentaal en profetie, ook al lijkt dat voor sommigen op dronkenmanspraak (Handelingen 1,13).

Hebben we niet teveel de controle genomen als kerk? De Heilige Geest denken we onder controle te hebben via de sacramenten, en onze omgeving hadden we als Kerk onder controle doordat keizer Constantijn en later in onze streken Karel de Grote het christendom feitelijk tot staatsgodsdienst maakten. Maar nu we die geprivilegieerde positie in de maatschappij kwijt zijn, moeten we ons opnieuw herpakken, opnieuw de controle uit handen geven. Nieuwe kansen voor de Heilige Geest en de missionaire kerk!

Wat is die doop in de Heilige Geest?

Paus Franciscus heeft herhaaldelijk alle mensen die deze doop-in-de-Geestervaring hebben ontvangen, aangespoord deze te delen met iedereen in heel de Kerk.

Kardinaal Farrell, hoofd van het *Dicasterie voor leken, leven en familie*, moet hen daarin via [CHARIS](#) begeleiden en hanteert daarbij een heldere definitie van de doop in de Heilige Geest: “een levensveranderende ervaring van de liefde van God de Vader, uitgestort in iemands hart door de Heilige Geest, ontvangen door overgave aan Jezus als Heer. Het brengt het sacramentele doopsel en vormsel tot leven, verdiept gemeenschap met God en met medechristenen, wakkert evangelisatie-ijver aan en rust een persoon toe met charisma’s voor dienstbaarheid en missie.”

Hoe ontvang je dus de doop in de Heilige Geest?

Door persoonlijke overgave aan Jezus als Heer.

De rest in de definitie gaat over het gevolg: dat je innerlijk de liefde van de Vader ervaart, missionaire ijver, het ontvangen van charisma’s.

In de woorden van Jezus in Handelingen 1,8: Het effect van het ontvangen van Heilige Geest zal zijn:

1. Dat ze Jezus zullen uitstralen, getuigen van Jezus zullen zijn,

dat uit hun daden en woorden duidelijk zal zijn dat Jezus leeft en in hen zichtbaar is.

2. Dat ze het niet kunnen laten om dat goede nieuws aan steeds weer andere mensen duidelijk te maken: in heel Jeruzalem, Judea, Vlaanderen, Nederland en de uiteinden der aarde.

Ik betrap mij erop makkelijker met buitenstaanders in gesprek te gaan over de Kerk en de kerkgang, dan over Jezus. Deze week nog in een wachtkamer ging het gesprek, naar aanleiding van het journaal over de kerkgang en de paus. Ik vroeg of die persoon ook katholiek was: ja, maar daar heb ik al jong afscheid van genomen. U blijft altijd welkom, zei ik. Maar waarom heb ik toen niet gevraagd: maar heeft u ook afscheid genomen van Jezus?

Van een evangelist in Amsterdam las ik de opmerking: we praten over van alles om het maar niet over Jezus te hebben.

*Hoe zit dat bij u? Kunt u [dit meezingen](#) met [Shirley S. Zichem](#): *I want to know You, Jesus* (*‘Ik wil Christus kennen, ... Filippenzen 3,10*)*

DEEL 2

3e poll

Met hoeveel waren de volgelingen van Jezus samen in Handelingen 1?

12

13

120 ongeveer

Antwoord: Handelingen 1,13-15

Ze waren met ongeveer 120 personen.

- de grote groep vrouwen die Jezus gevolgd waren (Marcus 15,41), onder wie Maria;
- ‘broeders’, familieleden van Jezus, onder wie Maria (en waarschijnlijk ook bijvoorbeeld Jakobus de latere bisschop van Jeruzalem);
- Justus en Mattias, die werden voorgedragen als kandidaat plaatsvervanger voor Judas en de elf apostelen.

4e poll

Waar besteed Lucas in Handelingen 1 de meeste verzen aan?

De aanwezigheid van de apostelen en Maria

De zelfmoord en opvolging van Judas

De spontane antwoorden van de meeste mensen op de 4e poll geven misschien een goed beeld van de algemene indruk die is ontstaan is en in stand wordt gehouden door afbeeldingen: Maria centraal. Maar Lucas besteed zesmaal zoveel verzen aan de zelfmoord en opvolging van Judas.

Handelingen 1,16-20.25 Uitgebreid stilstaan bij fouten van een leider. Ook dat kun je kennelijk niet overslaan in een gemeenschap die missionair wilt worden. (Zie ook het

hoofdstuk over pijn in Mallon zijn boek *Als God renoveert.*) Aan het verraad en de zelfmoord van Judas besteed Lucas maar liefst 6 van de 26 verzen.

2^e sleutel

Dat brengt ons bij de 2^e sleutel die father James Mallon ons aanreikt om missionair te worden: **LEIDERSCHAP**

Handelingen 1 zit vol met tips over leiderschap van de beste kwaliteit:

Handelingen 1,2 laat zien hoe Jezus zijn leidinggevers en getuigen uitkiest: Jezus gaf zijn leerlingen opdracht door de Heilige Geest. En het waren leerlingen die hij had uitgekozen na een hele nacht bidden tot de Vader. Zie Lucas 9,1. *In hoeverre kiezen en bekrachtigen wij in onze parochies ook zo de medewerkers?*

Handelingen 1,3 Leiderschapstoerusting naar het voorbeeld van Jezus.

Handelingen 1,7 De leiding en regie bij God laten.

Handelingen 1,10-11 Open voor boodschappers uit de hemel en hun aanwijzingen volgen.

Handelingen 1,15 Een woordvoerder, een coördinator laten functioneren: Petrus.

Handelingen 1,20 Het leiderschapsteam samen met de hele gemeenschap weer op sterkte brengen.

Handelingen 1,21-22 Aan de gemeenschap een duidelijke profielschets voorleggen van de leider die je zoekt en voordrachten laten komen. Proactief in plaats van bij gebrek aan vrijwilligers 'Als er iemand wil, dan mag die het doen'.

Handelingen 1 kan een inspiratiebron zijn voor parochieteams, bisdommen en voor de komende bisschoppensynode over de synodaliteit van de Kerk.

Alle 120 vrouwen en mannen worden betrokken bij het vinden van de vervangende apostel, terwijl de door Jezus uitgekozen apostelen en ook Petrus in hun bijzondere rol goed tot hun recht komen.

Zo kunnen priesters ook veel beter functioneren als de medegelovigen om hen

heen volop dat dienaarschap, dat Jezus ons leert, beleven in de kracht van de Heilige Geest, als leerlingen die voortdurend bij de Heer in de leer blijven en de vrucht van de Geest in zich laten groeien (Galaten 5,22-23).

En dat heeft niets met democratisch bestuur te maken, maar vooral met het overwinnen van klerikalisme. Paus Franciscus en father James Mallon benoemen het probleem van het klerikalisme dat we met z'n allen in standhouden en waar we maar langzaam van loskomen.

Uit de taakomschrijving en uitoefening van apostelschap, zoals dat in het Nieuwe Testament verder te vinden is valt ook veel te leren voor leiderschapsmodellen in parochies, waarin bijvoorbeeld het charisma van bestuur, charisma van leidinggeven/patronaat niet bij de apostelen berust.

[Dat charisma patronaat](#), vaak vertaald met leidinggeven, is herkenbaar in mensen die binnen de gemeenschap de boel bij elkaar houden als informele leiders en als mensen die de zorg voor de gemeenschap op zich nemen. Pastoors functioneren tegenwoordig veel op afstand van lokale gemeenschappen, maar binnen die gemeenschappen is wel vaak een informeel leidster of leider te vinden die echt met aandacht voor de mensen zorgdraagt voor het geheel.

Toen we dit in de Werkgroep Pastoraal Congres bespraken kwam gelijk de ervaring van veel begrafenissen naar voren waarin ze worden gememoreerd: moederfiguren, samenbindende vrouwen die zonder op de voorgrond te treden een buitengewoon grote rol in de gemeenschap vervulden.

3^e sleutel

Prioriteit aan evangelisatie

In het onderricht dat Jezus aan zijn leerlingen geeft vanuit de Heilige Schrift, is volgens Handelingen 1,3 het belangrijkste: dat Jezus jou bewijst en ervan overtuigd dat Hij leeft. Missionair word je niet als je niet innerlijk tot die overtuiging bent gekomen dat Jezus leeft, als je niet in je eigen hart Hem hebt verwelkomd en ontmoet. Heb je wel die

ontmoeting met de levende Heer en leef je door zijn Geest, dan proef je ook wat bedoeld wordt met altijd bidden, dan voel je de behoefte om in elke bijeenkomst als christenen samen de HEER ook rechtstreeks aan te spreken en te vragen om de leiding van zijn Heilige Geest, dan gaat er geen vergadering voorbij waarin je niet een of meerdere keren samen bidt.

Prioriteit geven aan evangelisatie is steeds in alles Jezus de Heer laten zijn:

Heer, u hebt ons verlost, u bent onze Leraar vertel ons in deze catechese meer hoe we...

Heer, hier zijn we, wat wilt u dat we doen zullen?

Vraag:

Aan welk van de drie sleutels gaan wij in de komende periode werken:

1. Open worden voor de doop in de Heilige Geest, bijvoorbeeld met behulp van een [vorming tot leven in de Geest?](#)
2. Het leiderschapsteam op kracht brengen?
3. In alles de prioriteit aan evangelisatie geven?

Naar aanleiding van deze inleiding tijdens het Pastoraal Congres 2021 werden enkele vragen gesteld:

Vraag: *Is die doop in de Heilige Geest altijd een plotselinge gebeurtenis? Een moment in je leven dat je kunt aanwijzen? Of kan het ook een geleidelijk proces zijn?*

In Handelingen 2,1 gebeurt het plotseling, maar ook daar is er een heel proces aan vooraf gegaan. Paulus zag plotseling een groot licht, en hoorde plotseling een stem. Maar ook bij hem gaat er een heel proces aan vooraf en volgt er nog een heel proces. Het is altijd een geleidelijk proces, met aanwijsbare doorbraakmomenten. Maar wel altijd een “voor die tijd” en een “na die tijd”, zodat je terugkijkend kunt zeggen hoe jouw leven in een bepaalde periode is veranderd en je de Heilige Geest steeds meer echt de ruimte gaf in jouw leven.

En als je daarbij tegen de Heilige Geest eigenlijk zegt dat je niet alle charisma's wilt ontvangen die Hij jou wil schenken, dan heb je nog wel een belangrijke groei voor de boeg

die jou meer missionair zal maken door alle charisma's te ontvangen die God jou wil schenken, zoals de definitie aangeeft. En als je emotioneel moeite hebt de liefde van de Vader ervaren en te accepteren, kan het proces van innerlijke genezing daar nog een belangrijke bijdrage aan leveren. Ook dat kost tijd.

Vraag: *Moet je een keuze maken tussen die drie sleutels?*

Als je in jullie groep of gemeenschap nog nooit begonnen bent die drie sleutels alle drie te bespreken en een plek te geven, dan is het zaak eerst dat basisondericht aan te brengen. Heb je er al eerder de nodige aandacht aan besteed, dan kan het een vraag zijn welk van de drie momenteel te weinig wordt gehanteerd en extra aandacht nodig heeft in jouw situatie.

De video van deze inleiding is na het congres opgenomen, omdat de opnameknop tijdens het congres helaas niet aan stond. Alle video's en teksten van de inleidingen van het Pastoraal Congres 2021, met als thema *Als God ONS renoveert*, zijn te vinden via

www.kcv-net.nl/meer/a/archief/pc,
het [YouTubekanaal](#) van Pastoraal Congres
en www.pastoraalcongres.nl